

Séta Krúdy Gyulával

A halott nem beszélhet, csak idézni lehet tőle. No meg gondolkodni azon, mit szólna a világhoz, ha ma élne? Mit mondana Krúdy Gyula, ha valami csoda folytán feldöntene sírkövét és eljönne velünk egy kis városnézésre? O, aki bámulatosan írt le olyasmit, ami nem volt a saját élménye, hallomásból vett emlékeket, múltba vesző családi legendákat, mit mondana, miről írna, ha kortársunk lehetne?

Ezt nem én találok ki most. O maga vágyott erre, mikor így írt.

De jó volna ötven esztendő múlva élni...

Egy holdas estvén ... egyszer elszökni a kriptából, hol rózsaszűzzel dermedt ujjaid között, fekete szalonkabátban, fehér inghen és rövid selyemharisnyában feküdtél, selyempapucsban és lengő, bő nadrágban, kis fekete selyemsapkában, amely a halálod polyó helyét eltakarta a halántékdodon — a városba besétálni.

Milyen a divat és mit játszanak a színházban?

A vámnál mélyen alszik a pénzgyűpör, és észrevétlenül lehet továbbéltetni. Ósz szakállú fiad, ezúttal fejű leányod messziről megnézni, és idegenszerű unokáid ügyes-bajos dolgait felülvizsgálni!

Nosza, rajta Krúdy úr! Induljunk utánk, s keressük föl régi, kedves helyeit. Nézzük meg, milyen a mai Budapest és kik élnek benne.

A Tabán eltűnéséről még életében hallhatott. Az első házakat akkortájt kezdték bontani, mikor Krúdy úr a temető lakója lett, ahol nem zaklatják lakbérhátralékkal, s nem kapcsolhatják ki a villanyáramot sem, lévén, hogy az örök világosság mindenkiéin ingyen fényeskedik. Nincsen már Mélypince, és Krausz Poldi is ki tudja, hol van.

Csak a Kereszt tér árva kőcsonkjai emlékeztet arra, hogy itt valaha egy hangulatós városfartály élte mindennapjait. Sok víz folyt a Dunán, mióta eltűnt a Tabán, és sok-sok tervet agyaltak ki, hogy mi legyen a helyén. Szerencsére, maradt így, üresen, ahol a parkban, a lassan terebélyesedő fák alatt, alkonyvattájt néha még előjönnek a régi árnyak. Csanóva baktat a Hadnagy utcán, ahová budai lakhelyét a legenda költötte. Egy elfeledett író, Újhelyi Nándor megcsalt és szomorú regényalakja kapasztkodik fölfele a Kőműves lépcsőn, hogy sivár agglégény-otthonába térve véget vessen földi szenvedéseinek. Kárpáti Aurél nézelődik egy boltozatos kapubejáró előtt, akit még nem feledtek el, s aki majdnem olyan megejtően írt erről a városrésarról, mint Krúdy úr a Zöld Asztalban.

A régi Óbuda is eltűnt a térképről. Rezervátumként maradt belőle néhány házcsaka a Fő tér környékén és a Lajos utcában. Ami most a girbe-gurba utcák, sáros, piszkos kocsiutak, alacsony, földbesüppedt házikók helyén áll, az legalább olyan szegénytelen, mint volt az a régi, lepusztult, de felújításra, és nem letarolásra érett városnegyed. Krúdy úr utolsó földi otthona, a Templom utcai kis ház, most épül újjá, csilgassúsággal dolgoznak rajta szorgalmatlan kezek.

Valami azért maradt a múltból! Néhány régi házról valahogy megfeledezett a városrendező hirtelenség. Az újlaki templom körül még áll pár öreg épület, őrzi még a negyed ódon hangulatát egy-két rozogant házikó. Ha pedig a Bécsi útról felkanyarodunk az elhagyatott Kecse utcában — Krúdy úr szavajárása szerint — darab ideig az elbontott Tabánban érezhetjük magunkat. Am ez csak műzió.

Ha felnezzünk, mindenütt panelba ülközik a tekintetünk. Újlak napjal is meg vannak számlálva. Nem tudni, mikor kezdik a bontást, de a végeredmény nem lehet kétséges.

A Kis-Kecse-hegyről átlátni a Szigetre. Át is sélálhatunk az óbudaiak hidján Szent Margit-szigetére. Már ez sem olyan, mint Krúdy úr életében volt, mikor majdnem egy évtizedig itt lakott, de talán mégis enyhét ad ebben a zajos sodródásban. Feltevé persze, ha nem egy nyári hetvégen keressük föl, mert akkor mindenféle sokaság tölti be a padokat és a gyepszöveget, s idősebb, megfőtt egészségű úriemberek nem juvalható panacea olyankor a Sziget.

Azt, hogy Pestre is átmenjünk, végképp nem ajánlom. Tudom, hogy mégis megteszi, mert kíváncsisága legyőzi ódkodását. Semmiért sem vállalom a felelősséget, amit ott tapasztalni fog.

Biztosan látni óhajtat majd a Külső-Józsefvárost, ahol albrétekben élt egykor, ahol csöndes ivókban ismerkedett a századvég öreg gavallérjaival, életből kiszorult szerencsétlenjeivel. Ne keresse azt a helyet! Eltűnt a térképről, s vele együtt veszték ködbe azok a kisvendéglők, ahol egy zónapörkölt jóllakatta a bétért vendéget, s egy stucni sör mellett akár órákig lehetett álmodozni vagy írni a csöndes szaltiliben. Kíváncsi volnék a véleményére: mit szól egy önkiszolgáló étteremhez? Mit a sorbanállók végiglökődésik az egyhangú választék előtt, mire sietve fizet a kassznánál, s ruhája zsírpárákkal itatódik át, nem megye-e el az étvágya egészen?

A Pekáry-ház, ahol első feleségével lakott, megvan még. Am biztos kéregetőnek vagy bolondnak vólnék, ha becsongetne ugyanabba a lakásba, ahol talán boldog is volt egy ideig. Nem tudom, mit szólna az egyházi, ha meghallaná kérését, hogy föl szeretne menni a terezvárosi plébánia tornyába. Mivel egy tiszteletré méltó korú férfiú kérné ezt tőle, tán nem venné ugatásunk a dolgot. Am nem sok örö-

me lenne az adófönti szettekinésből. A Királyi utca ma is kevény és zajos, a Liget felé ma-napság is inkább a Sugár úton érdemes menni vagy hajtani.

Mi volt Pest, ami ma Pest! Ekképpen kiáltott fel egy 1918-as cikkében.

Mit mondana ma? Mi lenne a véleménye a mostani pesti népről? Mikor színes rongyokba öltözködik a butaság, az utcán túlekedők sportelölt hordanak, mégis edzetenek és tútápláltaik, de nem ám a új vendéglők szuakácsneinak főztjétől, hanem az olajoshagyma-szagu surki bódé előtt sebteben befalt amerikai fasirozottból, amibe ki tudja, miket darált bele a gyorsan addagodó kapzsi ártus.

Semmit se kell szólnia, megírta már régen a véleményét, csak fel kell útni a megfelelő oldalt. Nyitott borotvapenge pillan a szembejövők tekintetében, és a sterségtől félrecsapott arcú emberek igyekeznek fontosnak vélt dolgok után. Így vagyunk ezzel mi is, Krúdy úr!

Idegenszerű, új világ keletkezik Pesten, ipari és kereskedelmi safta van minden embernek fasztisztikus ügynökök raja nőtt ki az aszfaltból, a stundit büszke mellveregetéssel munkának nevezik. Meg kell adni, ön látnok, aki a jövőbe látott, mikor 1917-ben leírta ezt egyik regényében. A buddhizmusba menekülést mégsem ajánlom. Rezeda Kázmér meglehet az, de lám, ön is a tevékeny életet választotta. Krúdy úr. Elele utolsó percéig dolgozott, tette, amit tenni adott és tudott. Mondatokkal róttá tele a papírosát. Ez a megoldás ma sem lehetetlen. Irni lehet. Legfeljebb nem nyomtatják ki, vagy nem olvassák el azvunkat az emberek, mert más úgtekben járnak.

De jó volna ötven év múlva srtboltzagu szalonkabátban sétálni az Andrássy úton!

Attól tartok, ha teljesülhetne a kíváncsága, nem érezné jól magát körünkben. Jobb ott, a temető csendjében, túlvilági nyugalomban. Meg aztán, minék feltámadni annak, aki amúgy is halhatatlan.